

Патријарх Порфирије: Живот Христов се показао и пројавио и у животу Светог владике Иринеја Ћирића

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 6 . априла 2025. године, на празник Светог Иринеја Исповедника, Епископа бачког, на светој Литургији у Саборном храму у Новом Саду.

У име Оца и Сина и Светог Духа. Браћо и сестре, ево нас, благословом Божјим и љубављу Његовом, на крају пете недеље Великог поста, Велике Четрдесетнице, Четрдесетнице која је позив и призив Цркве Христове свима нама да интензивирамо и појачамо своје молитве и свој пост, да обратимо више пажње и посветимо више труда подвигу, да се усредсредимо на саму тајну и суштину наше вере, да окренемо читаво своје биће ономе што је извор и циљ нашег живота, а то је нераскидива органска заједница са Богом нашим и заједница љубави међу собом.

Тај период јесте период покајања, покајања којим почиње Јеванђеље, тј. покајања на које нас позива на самом почетку своје мисије и свог спасоносног дела међу нама Господ наш Исус Христос речима: Покајте се, јер се приближи Царство Небеско, и тиме директно доводи покајање у везу са Царством

Божјим, у везу са Царством Небеским. Али исто тако, као што је почео речима о покајању, своју проповед и своје Јеванђеље Господ и завршава речима које су позив на покајање. На крају Лукиног Јеванђеља Он се обраћа својим ученицима, али и нама, говорећи: Писано је и тако је требало да буде да Христос пострада, да буде распет и да устане у трећи дан из мртвих и да се у Његово име проповеда покајање свим народима почевши од Јерусалима. Али ми, искуством светих Отаца и искуством Цркве знамо да покајање није ништа друго него радост, иако је то подвиг који подразумева распеће и одрицање од себе, од своје воље. То је распеће и одрицање од себе и од своје воље који су острашћени, одрицање од старог човека, да би у нама могао да заживи човек Христов, да би у нама могао да заживи онакав човек каквог је Бог замислио онакав човек за којег је створен и због којег је створен овај свет, човек који је круна света, али који је саздан за Царство Божје. Ту чињеницу можемо упознати искључиво и само кроз тајну покајања која је стицање, заправо, сваке врсте врлине, узрастање у добру, у милосрђу, у љубави, у праштању и у свакој другој богодоличној врлини.

И ево, данашња пета недеља, будући да је посвећена Светој Марији Египћанки, кроз њену личност нам открива сâм смисао, тајну, дубину, ширину и висину покајања, где се потврђује и показује да једино онда када стојимо пред лицем Божјим и када упознајемо Његов промисао о нама, тј. када препознајемо величину свог достојанства за које смо створени, тек онда можемо разумети шта је то и одступање од Бога, шта је то грех и на који начин и до које мере грех може да унакази и извитопери оно што треба да будемо и оно за шта смо створени. У покајању, стојећи пред лицем Божјим, разумемо дубину мрака и таме свог пада и свог греха, али истовремено препознајемо и висину, и ширину, и дубину, и величину, и неизрецивост љубави Божје која нас баш због те спознаје и у тој спознаји осећања потребе да будемо Божји диже из сваког греха, диже из сваке таме, васкрсава нас. Кроз покајање ми препознајемо тајну Бога и тајну човека, баш онако како је Господ у данашњој причи на путу ка Јерусалиму описао својим ученицима.

Наиме, одломак из Марковог Јеванђеља нам говори о томе ко је Месија, какав је Месија, јер често у она времена, а и данас, ми Месију Божјег, Помазаника и Спаситеља не видимо онаквим какав Он јесте и какав нам се открива и потврђује, него Га стварамо по својој слици и прилици, често по својим посрнулим, страсним и острашћеним интересима и потребама. А Господ, имајући у виду у то време погрешне слике о Месији, о Спаситељу, обраћа се својим ученицима и говори о томе ко је Месија и каква је Његова служба. Наиме, Јевреји су очекивали да Месија треба да има силу и моћ овог света и

да је он неко ко ће доћи да ослободи јеврејски народ из дугог ропства, па су онда једни мислили да тај Месија који треба да дође и да ослободи јеврејски народ од ропства; штавише, не само да га ослободи, него да покори све друге народе њима, да треба да буде цар са земаљском силом и моћи, да он јесте неко ко потиче из рода Давидовог. Други су, пак, мислили да он треба да потекне из свештеничког рода, из рода патријарха Арона и да не само да треба да покори спољашњом силом и моћи друге народе себи, него да над другим народима треба да влада и духовно. А Господ, имајући у виду ова очекивања која су погрешна, открива какав је Месија и ко је Син човечији. Приписујући, наравно, себи тај епитет старозаветни, открива да је Он Спаситељ који је дошао и који долази не у сили и моћи од овог света, него смирено и скромно да служи спасењу, да служи другима са свешћу да иако је слуга, иако спасава у смирењу, неће бити прослављен од оних који очекују владара, од оних који очекују покоритеља свих народа и свих људи света једном народу.

Дакле, Господ је дошао – а то помиње и апостол Павле – ради свих, дошао је да сви постану Његово Тело, да постану Црква, дошао је ради сваке иконе Божје, независно од тога ком народу припада. Зато и каже апостол: Нема Грка и Јеврејина, нема слободног и господара, нема мушког и женског, тј. све разлике које постоје међу људима дате су као дарови и као могућности да кроз тај свој специфичан дар, било лични било дар заједнице, може да дарује себе другоме, да потврди опет у смирењу и служењу љубав, да послужи другима. Дакле, Господ апостолима својим вели: Онај који хоће да буде први, он мора бити последњи и онај ко хоће да буде највећи, он мора да служи другима. Јер то је израз и потврда љубави у смирењу, и то не љубави пролазне, љубави од овог света, љубави која често може да се претвори и у егоизам, у егоцентризам, да буде заправо на нивоу економије, што само по себи већ подразумева се није љубав. И сам пример Господа нашег јесте оно што треба да буде принцип нашег живота, да све што чинимо – чинимо најпре пред лицем Његовим, да чинимо Њему, да будемо свесни да не постоји ниједна наша мисао, ниједна реч, ниједан покрет који је независан од нашег односа према Њему. Што чинимо једни другима – чинимо Њему, и опет, имајући у виду да непрестано стојећи пред Њим, стојимо пред лицем вечности, што значи да чинећи једни другима, чинимо све опет у вечности.

Пример сâмог Господа јесте нешто што је био основ, суштина и смисао живота многих светитеља Божјих који су наша утеха, који нас заступају пред лицем Божјим. Пример и извор и сâм живот за сваког светитеља, а и за свете из нашега рода, јесте нешто што до данас постоји. Један од таквих великих

људи Божјих, светитеља Божјих, је био и Свети владика Иринеј, Епископ бачки. Данас обележавамо седамдесет година од његовог уснућа у Господу. Сав његов живот јесте био живот у Христу и живот Христов се показао и пројавио у његовом животу. Знамо много детаља из његовог житија, да иако је у многоне превазилазио своје савременике и своју сабраћу у богословским знањима, у мноштву других знања, његов живот није остао без подвига. Његов живот је био израз оне познате реченице која говори о томе ко је истински и прави хришћанин, тј. ко је истински и прави теолог, која каже: Ако се истински молиш онда си прави теолог и прави си теолог онда када се истински молиш.

Дакле, у личности Светог владике Иринеја имамо ову двоједину чињеницу и истину да не постоји разлика између теорије и праксе. Све је то један те исти живот који има две различите или више различитих страна, а пројављује се једна те иста боголика, христолика, хриstopодобна личност. Али оно по чему се Свети владика Иринеј уподобио Господу јесте управо његово служење у смирењу. Он је у временима у којима је био, у којима је живео, која су била веома тешка, покушавао да буде свима све и био спреман да претрпи и понижења и осуђивања како би служио ближњима. И о томе сведоче многи, и из овог града, из Бачке, из Барање, из Срема чији потомци сигурно знају да је љубав и подвиг Светог владике Иринеја учинила да њихови преци не буду жртве тадашњег терора мађарских нациста. Али и после тога, после завршетка Другога рата, иако је учинио много за свој народ – много управо на плану спасавања конкретних људских душа – не само да је био презрен, него је био и осуђиван и одбачен од оних који су били његови. Исповедајући Христа, живећи Јеванђељем Његовим, управо видећи у Њему Спаситеља душа и тела наших, Онога који је дошао да постане један од нас како би омогућио да ми, по љубави и благодати Његовој, будемо оно што је Он. Њега је Свети владика Иринеј имао не само за свог сапутника, него и Оног са којим се поистоветио по речи апостола Павла који каже: Не живим више ја него Христос у мени.

Нека би Господ дао, браћо и сестре, да и ми чујемо реч Христову, да будемо слуге Његове, служећи једни другима, знајући да је слава Божја оно што јесте истинска и права слава наша, и знајући да је та слава увек дар Божји, али да истовремено не може постати наше искуство ако се не трудимо да живимо у смирењу, да живимо у покајању, да се распнемо и узмемо свој крст, да пођемо за Христом, да распнемо своју вољу острашћену – баш као што је то учинила Света Марија Египћанка и као што је у смирењу крст свој узео Свети владика Иринеј. Да и ми њиховим путем идемо, њима се надахњујемо,

њиховим молитвама узрастамо у љубави Божјој и у смирењу, славећи са свим светима, са Светом Маријом Египћанком и Светим владиком Иринејем Ћирићем, Њега Једног у Тројици Бога, Оца и Сина и Светог Духа, сада и увек и у векове векова. Амин.

spc.rs